

Voor Anker

Tekst: Marianne van der Linden, foto's Scheepswijs, tekeningen: Ron de Vos

“Je kunt altijd nog voor anker gaan!” Een veel gehoorde oplossing bij motorpech, een gescheurd zeil, slecht weer op komst, als je het even niet meer weet of als je zin hebt om rustig soep te eten. Ankeren heeft iets eenvoudigs. Je werpt een stuk metaal overboord met een lijn die ook vastzit aan je schip en je blijft tijdelijk waar je bent. Of is het alleen eenvoudig als je het anderen ziet doen?

Kan er niet van alles mis gaan? Zit er niet een addertje onder het gras? Het valt wel mee. Het anker is één van de meest doordachte en ontwikkelde scheepshulpmiddelen, al eeuwen. Lang voordat er een motor bestond lagen grote en kleine schepen op de rede voor anker, bij mooi weer en in stormen. In deze aflevering gaan we op zoek naar de eenvoud van de ankermanoeuvre. Als voor anker gaan je makkelijk af gaat, zal de manoeuvre steeds vaker van pas komen.

Eerst volgen hier kort een aantal handvatten voor het kiezen van een geschikte ankerplaats en daarna behandel ik de belangrijkste stappen om voor anker te gaan. Het wordt duidelijk waarom het belangrijk is de voorwaartse snelheid uit je schip te halen voordat je het anker laat vallen. Vervolgens aandacht voor het steken van de ankerlijn, de houdkracht van het anker, wat vertelt de ankerlijn, wat zie je aan het schip en hoe kun je zien of je voldoende ankerlijn hebt gestoken.

EEN ANKERPLAATS UITKIEZEN

Een geschikte ankerplaats biedt beschutting, is niet al te diep en heeft een losse bodemstructuur. Zoek beschutting tegen golven en wind als dat nodig is, dus bij voorkeur niet te dicht bij een (toekomstige) lagerwal. Op het Wad zoek je de hogewal, dus de luwte, van een zandplaat, ook al ligt deze onder water.

Kies een plaats waar het niet al te diep is, bijvoorbeeld aan de rand van de geul, zodat je niet al te veel ankerlijn of ketting hoeft te steken. Een bodemstructuur waarin het anker zich goed in kan graven is in de meeste Nederlandse binnenwateren geen probleem. Soms moet je even oppassen dat je anker vrij blijft van kabels of leidingen onder water.

ACHTERUITVAREN OF DRIFTEN

Zodra het schip niet meer vooruit vaart ten opzichte van de bodem kunnen we het anker laten vallen. De voorwaartse snelheid halen we uit het schip om meerdere redenen. Als je het anker laat vallen,

wil je liever niet over het anker heen varen. De ankerlijn verdwijnt dan onder het schip, terwijl we die juist goed in het oog willen houden. Op ondiep water kunnen de uitstekende delen van het anker bovendien schade aan het onderwaterschip geven en als je een ankerketting gebruikt is het natuurlijk niet echt goed voor de lak. Rustig achteruitvaren of het laten wegdriften van het schip is nog beter dan stilliggen. Zodra het anker op de grond valt, komt de ankerlijn direct onder een hoek te staan, zodat je weet dat je anker op de grond ligt. Blijf je recht boven je anker, dan is dat moment vaak moeilijk te herkennen.

ANKERLIJN STEKEN

Terwijl je van het anker wegdrift steek je rustig ankerlijn, dus niet in één keer al die meters overboord. Zo voorkom je dat de uitgevierde ankerlijn op het anker terecht komt en straks aan het verkeerde deel van het anker begint te trekken. We laten het schip dus bij voorkeur langzaam wegdrijven van de plaats waar het anker ligt, en in dezelfde beweging steken we steeds meer ankerlijn.

HOUDKRACHT VAN HET ANKER.

Om even soep te eten in de luwte van de Rakkenpole op het Heegermeer is het meestal genoeg om het anker in de Friese blubber te laten vallen en te zorgen dat je schip eraan vast blijft zitten. Als de kracht van de (verwachte) wind en stroom groter is en het verblijf langer (als je ook een paar uurtjes wilt slapen, bijvoorbeeld), is het belangrijker dat het anker zich goed ingraaft.

Een anker is ontworpen om grote houdkracht te hebben, niet alleen omdat het zwaar is, maar vooral omdat het zich in kan graven. Verder moet het anker weer makkelijk uitbreken zodra wij dat willen. En dit alles zonder elektronica.

Er zijn veel verschillende soorten ankers op de markt, maar voor elk anker geldt eigenlijk dat het zich ingraaft als het rustig over een losse bodem (bijvoorbeeld zand of blubber) getrokken wordt. Dit werkt het beste wanneer de richting waarin de lijn aan het anker trekt zo horizontaal mogelijk is, dus zo dicht mogelijk over de grond. Een anker wordt uit de grond 'getild' wanneer we van bovenaf, dus in verticale richting, aan het anker trekken. Dus is het schip dicht bij het anker en staat de lijn vanaf het schip stijl naar beneden dan is de kans van uitbreken groot.

Tekening 1. Hoe langer de ankerlijn, des te makkelijker kan het anker zich ingraven.

Tekening 2. Het anker breekt uit als het omhoog getrokken wordt.

Tijdens het vieren van de ankerlijn houdt je een lichte trekkracht op het anker, zodat het zich in kan graven. In de Nederlandse wateren zie je vaak niet wat er onder de waterspiegel gebeurt. Een gouden tip: **kijk naar je ankerlijn en de bewegingen van het schip: daaruit kun je afleiden hoe het met je anker gesteld is.**

WAT VERTELT DE ANKERLIJN?

Als je tijdens het uitvieren van de ankerlijn 'contact' houdt met het anker, dan kun je er veel uit afleiden:

- zoals gezegd: je kunt het moment herkennen dat het anker op de bodem ligt, omdat de ankerlijn dan schuin van het schip af gaat staan.
- de richting waarin de ankerlijn staat, vertelt je feilloos de richting waarin je schip ten opzichte van de grond beweegt (dat is op stromend water soms moeilijk te zien).
- de snelheid waarmee je de ankerlijn uitviert, geeft je een indicatie van de snelheid waarmee je van het anker weggezet wordt. Gaat dit alles in een hoog tempo, dan kun je ervan uitgaan dat je een evenredige grote houdkracht van het anker nodig hebt. Als er tijdens het uitvieren veel kracht op de ankerlijn staat, laat de ankerlijn dan sneller uitvieren, zodat het anker gele-

genheid heeft zich in te graven. Langzaamaan kun je de trekkracht op het anker vergroten.

- schokken aan de lijn wijzen op een anker dat zich ingraaft en daarna weer uitbreekt: het anker krabt. Laat de ankerlijn verder uitvieren om het anker de kans te geven zich in te graven. Voorkom dat je met een ruk het schip tot stilstand brengt. Als je pech hebt, breekt het anker daardoor weer uit.
- Als de ankerlijn lang is en bijna horizontaal van het schip af staat zal in de Hollandse blubber en zandbodem elk anker zich ingraven, tenzij het anker 'onklaar' is geraakt. Dat kan het geval zijn als de ankerlijn om één van de vloeiën is geslagen zodat er aan het verkeerde uiteinde van het anker wordt getrokken. Als het anker onklaar is, zit er niks anders op dan ankerop te gaan en de manoeuvre opnieuw uit te voeren.

WAT ZIE JE AAN HET SCHIP?

Op het moment dat het anker houdt, draait de kop van het schip in de wind. Op stromend water speelt natuurlijk ook de stroomrichting en stroomsterkte een rol, maar er is vaak een verandering zichtbaar in de richting die het schip voorligt. Als je niet veel zicht hebt, kun je de roerganger vragen mee te kijken op het kompas. Een plotselinge koerswijziging is een goed teken. Als de kop van het schip in de wind draait is het vrijwel zeker dat het anker houdt. Tijd om de voorgeschreven zwarte ankerbol te hijsen!

HOEVEEL ANKERLIJN STEKEN?

De ankerlijn is eerder te kort dan te lang. Hoe meer lijn er uitstaat, hoe beter het anker zich ingraaft, of opnieuw ingraaft, als de wind- of stroomrichting veranderen. Daarnaast heeft een langere lijn

Het anker moet zich nog ingraven.

meer rek, zodat de bewegingen van het schip door de lijn opgevangen worden en het anker geen harde rukken te verduren krijgt. Hetzelfde geldt voor een ankerketting, ook al zit daar geen enkele rek in. Het gewicht van de ketting zorgt voor de demping van de bewegingen van het schip. Met elke golf wordt de ankerketting een eindje opgetild, maar deze beweging komt niet helemaal tot aan het anker. Het schip ligt vooral aan de ankerketting en niet meer aan het anker.

In de meeste theorie over ankeren lees en leer je dat de ankerlijn een bepaalde lengte moet hebben, bijvoorbeeld 7 maal de diepte ter plaatse. Bij een diepte van 5 meter zou je dan 35 meter ankerlijn moeten steken. Deze berekeningen zijn vooral handig als je je ankerlijn bestelt in de watersportwinkel. Eenmaal op het water geeft het sommetje je nog wel een indicatie van de te steken lengte ankerlijn, maar ik slaap nooit zo lekker op een sommetje. Nogmaals: je kunt veel betrouwbaardere én actuelere informatie vinden door naar de uitgevierde ankerlijn te kijken.

De ankerlijn is lang genoeg als:

- de lijn nauwelijks helemaal strak komt, dus als het gewicht van de lijn de bewegingen van het schip opvangt. Soms is anderhalf maal de waterdiepte voldoende, soms steek je wel 10 maal de waterdiepte.
- als de lijn toch strak komt moet deze een zo klein mogelijke hoek maken met de bodem waarin het anker zich bevindt. Een hoek van 30 graden, zoals bij tekening 1, is dan voor de meeste ankers nog net acceptabel. Als je meer lijn hebt, kun je die maar beter steken.

Tekening 3. lengte ankerlijn
Als het anker houdt en je viert de ankerlijn tot deze door gaat hangen, is de kracht op het anker heel constant en is de kans op uitbreken het kleinst.

TOT SLOT

Ga eerst overdag oefenen en probeer aan de ankerlijn te zien wat er onder water gaande is. Zo leer je de eigenschappen van je anker kennen. Veel ankerplezier en denk aan die oude zeevaarders in tropische baaien, als je zelf een mooi rustig plekje gevonden hebt.

MEER WETEN?

Dit artikel is ook te vinden op de website van ScheepsWijs: www.scheepswijs.nl.

Vragen en reacties naar aanleiding van dit artikel zijn welkom via e-mail: info@scheepswijs.nl.

Goede Vaart!

In een serie artikelen beschrijft Marianne van der Linden de belangrijkste vaardigheden voor het varen met platbodems. Zij organiseert sinds enkele jaren vaarcursussen op rond- en platbodemschepen, onder de naam ScheepsWijs.

ScheepsWijs verzorgt cursussen op platbodemschepen voor beginners en gevorderden op o.a. lemsteraken, bollen en schouwen. De deelnemer heeft de keuze uit een grote verscheidenheid aan lesonderwerpen, zoals de techniek van het zeilen, manoeuvreren op de motor, navigatie op ruim water, varen op getijdenwater, droogvallen op het Wad. Het is ook het mogelijk om privéles aan boord van het eigen schip te volgen.

U kunt zich inschrijven op de volgende cursussen:

Weekeindcursus zeiltechnieken en motormanoeuvreren:

- 20 en 21 mei, Lemsteraak *Andante*, Hoorn

Driedaagse Waddencursus op de vissermanschouw *De Deining*, vanuit Harlingen. Maximaal 4 deelnemers, inschrijven per 2, i.v.m. tweepersoonskooien.

- 12 t/m 14 mei, De Deining, Harlingen
- 14 t/m 16 juli, De Deining, Harlingen

Er zijn cursussen 'op maat' en speciale huurderscursussen op de schepen van HeechbydeMar, Yachtcharter Sneek en Avanti Charter. Meer informatie op de vernieuwde website: www.scheepswijs.nl. Contact opnemen kan ook via e-mail: info@scheepswijs.nl of telefonisch: 06-22969842.